

System posuzování dysplazie kyčelních kloubů u psů v České republice

M. SNÁŠIL

A-Z Veterinární klinika, Brno

SOUHRN

Snášil M. **Systém posuzování dysplazie kyčelních kloubů u psů v České republice.** Veterinární klinika 2008;58:94-95.

V článku je popsán systém posuzování dysplazie kyčelních kloubů u psů podle protokolu FCI používaný v České republice. Diagnostika dysplazie kyčelního kloubu u psů je všeobecně založena na široce se rozvíjejících rentgenologických změnách. Psi musí být rentgenováni v hluboké sedaci nebo anestézii aby byla zabezpečena dostatečná svalová relaxace. Systém posuzování dysplazie kyčelního (loketního) kloubu u psů se řídí v České republice Vnitřním předpisem Komory veterinárních lékařů ČR o postupu při posuzování dysplazie kyčelních a loketních kloubů u psů.

SUMMARY

Snášil M. **Assessment system of hip joint in the Czech Republic.** Veterinární klinika 2008;58:94-95.

The article reviews the scoring system according to the FCI scheme used in the Czech Republic. The diagnostics of canine hip dysplasia (CHD) is generally based on radiological findings of broadly developed changes. During radiological examination dogs must be deeply sedated or anaesthetised in order to ensure sufficient muscle relaxation. The system of scoring radiographs for canine hip (elbow) dysplasia follows the Internal Regulation of the Chamber of Veterinary Surgeons of the Czech Republic on the procedure of assessing canine hip and elbow dysplasia.

Úvod

Na rozvoji dysplazie kyčelních kloubů (DKK) se podílí vrozená predispozice a faktory vnějšího prostředí. Z faktorů vnějšího prostředí byl prokázán vliv nedostatečného rozvoje svalové hmoty pánevních končetin v období růstu, rychlost růstu a hmotnost psů. Uvažuje se však ještě o celé řadě dalších, obtížně prokazatelných faktorů (např. typ zátěže). Analýzy hereditárních faktorů prokázaly významný vliv polygenní dědičnosti na rozvoj DKK, který byl v různých studiích u různých plemen vyjádřen koeficientem heritability od 0,1 do 0,8. Tyto výsledky spolu s nutností eliminace onemocnění z populace psů vedly postupně k zavedení schémat kontroly DKK v podobě národních a nadnárodních screeningových programů. Již v roce 1965 byl zaveden první systém posuzování dysplazie kyčelního kloubu Britskou veterinární asociací (BVA/KC-„British Veterinary Association and Kennel Club“) a klubem chovatelů, který je s menšími úpravami používán ve Velké Británii doposud. V roce 1966 byla v USA založena Ortopedická nadace pro zvířata (OFA -„Orthopedic Foudation for Animals“), která měla sjednotit zhotovování a interpretaci patologických změn rentgenových snímků na DKK. Konečně v roce 1974 se uskutečnil první workshop vědecké komise FCI („Fédération Cynologique Internationale“), který se zabýval problematikou DKK u psů. Většina těchto programů využívá klasifikace DKK vycházející ze systému

posuzování kongruity mezi hlavicí kosti stehenní a kyčelní jamkou.

V diagnostice DKK u psů sehrává velmi důležitou roli rentgenologie. Již zpráva skupiny odborníků AVMA („American Veterinary Medical Associations“) z roku 1961 hovoří o upřednostňování ventrodorsální (VD) projekce s kyčelními klouby v extenzi. Další standardizace VD extenzní projekce a její využití v rámci registru OFA výrazně přispěly k širokému využití rentgenologického vyšetření v diagnostice a léčbě DKK.

Základními podmínkami pro dosažení výraznějšího snížení výskytu DKK jsou: zavedení standardizovaného a uniformního systému posuzování, nejlépe jedním Klubem posuzovatelů, dlouhodobé fungování systému bez výraznějších změn a vysoký počet vyšetřených psů v populaci. Vysoký počet psů v systému tak umožňuje chovatelům selekci chovných párů na základě znalosti stavu kyčelních kloubů nejen u chovných párů, ale i u jejich sourozenců.

V současné době se DKK u psů v ČR posuzuje podle protokolu FCI přijatém na konferenci v Dortmundu v roce 1991.

V České republice byla poprvé sledována DKK v populaci novofundlandských psů v roce 1972, poté se do povinného sledování DKK zapojily kluby německého ovčáka a bernského salašnického psa.

Přelomovým rokem pro posuzování DKK v České republice byl rok 1993, kdy na základě četných jednání mezi ČMKU a Komorou veterinárních lékařů ČR vznikl Klub posuzovatelů dědičných ortopedických vad. KVL tehdy pověřila pracovní skupinu veterinárních lékařů pod vedením Prof. MVDr. Aloise Nečase, Ph.D, vedoucího Oddělení chirurgie a ortopedie malých zvířat na VFU v Brně, vypracováním závazného předpisu pro celý proces hodnocení rentgenových snímků na DKK a DLK u psů. Profesor Nečas je uznávanou a renomovanou osobností v oboru ortopedie malých zvířat v Evropě i v zámoří a přirozeně tak garantuje odbornou úroveň posuzování DKK a DLK u nás i v zahraničí. Současně byla ustanovena zkušební a odvolací komise pro posuzování dědičných ortopedických vad vedená prof. Nečasem. Byl tedy vytvořen nejen systém certifikace veterinárních lékařů – odborníků na posuzování těchto onemocnění, ale také stabilní systém hodnocení dědičných ortopedických vad. Komora veterinárních lékařů ČR tak může na základě uvedeného systému posuzování dědičných ortopedických vad garantovat kompatibilitu a vysokou odbornost i objektivitu posuzování DKK a DLK u psů v naší republice. Činnost členů tohoto klubu a veterinárních lékařů-zhotovitelů rentgenových snímků pro hodnocení DKK a DLK se v současné době řídí vnitřním předpisem Komory veterinárních lékařů ČR o postupu při posuzování dysplazie kyčelních (loketních) kloubů. Tato norma vychází z výše uvedeného protokolu FCI o vyhodnocování DKK u psů a v některých bodech jde dokonce nad jeho rámec.

Základní pravidla pro zhotovení a posouzení rtg snímku na DKK v ČR jsou:

- posoudit rtg snímek na DKK je oprávněn pouze veterinární lékař, člen KVL ČR; který má osvědčení pro posuzovatele DKK a DLK a je zapsán do seznamu specialistů posuzování DKK a DLK, vedeném při KVL ČR;
- podmínkou pro získání osvědčení posuzovatele je složení kvalifikační zkoušky před zkušební komisí a členství v Klubu posuzovatelů.

Povinnosti zhotovitele rentgenového snímku:

- zhotovit projekčně správný snímek pro posouzení DKK: extenzní ventrodorsální projekce; kvalita rentgenového snímku: předepsaná poloha, optimální expozice, označení strany, správná identifikace snímkaného psa (ověření totožnosti-tetovací číslo popř. RID);
- minimální věk pro zhotovení rentgenového snímku je 12 měsíců (u gigantických plemen 16 nebo 18 měsíců);
- je nutno se přesvědčit, že psovi nebyl již dříve zhotoven rentgenový snímek pro posouzení DKK. Opakované zhotovení rentgenového snímku pro posouzení na DKK je v takovém případě nepřijatelné. Opakovaně může veterinární lékař zhotovit rentgenový snímek pro posouzení DKK u téhož psa jen na výzvu posuzovatele v případě, že první snímek byl expozičně, projekčně nebo z hlediska identifikace nevyhovující pro posouzení. V případě, že chovatelský klub uznává posouzení DKK od zahraničního posuzovatele,

- může veterinární lékař, zhotovitel rentgenového snímku, zaslat tento rentgenový snímek k posouzení zahraničnímu posuzovateli a to za podmínek, která jsou platná v cílové zemi. Až na výjimky (např. ve Velké Británii BVA zasílá rtg snímek zpět zhotoviteli) zůstává rentgenový snímek v zemi posuzovatele, který je povinen rentgenový snímek uchovávat v rámci lékařské dokumentace podle příslušných právních předpisů (v ČR je to 10 let);
- rentgenový snímek je nutno zhotovit pouze v hluboké sedaci nebo celkové anestézii psa;
- zhotovitel rentgenového snímku je povinen vyplnit formulář o rtg vyšetření na DKK a ověřit jej svým podpisem i podpisem majitele (1x originál, 3x kopie);
- potvrdit do průkazu původu psa zhotovení rentgenového snímku;
- zhotovitel se nesmí vyjadřovat o nález DKK.

V případě, že majitel psa nebo chovatelský klub nesouhlasí s odborným posudkem posuzovatele, mohou se písemně odvolat k prezidentovi odvolací komise. Odvolání musí být podáno do 30 dnů ode dne, kdy majitel nebo chovatelský klub obdržel rozhodnutí posuzovatele ohledně nález dysplazie kyčelních kloubů příslušného psa. Do tohoto odvolacího systému nelze však zařadit rentgenové snímky posouzené veterinárními lékaři, kteří nejsou členy Klubu posuzovatelů a kteří nesložili výše uvedenou kvalifikační zkoušku.

Nejnovější návrhy vyplývající z diskuzí na mezinárodních konferencích FCI (Kodaň, Praha, Cavtat) jsou teprve v současné době zpracovávány do finální podoby a budou v nejbližší době předloženy presidiu FCI k případnému schválení:

- požadavek na zhotovování rentgenových snímků pomocí digitálních rtg systémů k vyhodnocení DKK na PC nebyl prozatím přijat z důvodu rozdílné technické vybavenosti jednotlivých rentgenologických pracovišť a pro obtížné zamezení případných úprav patologických rtg příznaků na hodnocených kyčelních a loketních kloubech;
- je kladen stále větší důraz na technickou úroveň zhotovení rentgenových snímků ve VD extenzní projekci;
- je zde zmiňována nutnost zavedení povinnosti majitele, aby svým podpisem v protokolu o rtg vyšetření mimo jiné potvrdil i skutečnost, že jeho pes nebyl již dříve podroben oficiálnímu rtg vyšetření na DKK v jeho nebo jiné zemi;
- bude zavedena povinnost veterinárního lékaře-zhotovitele rentgenového snímku, potvrdit svým podpisem v protokolu o rtg vyšetření na DKK, že výše zmíněný rentgenový snímek byl zhotoven v hluboké sedaci nebo celkové anestézii což eliminuje incidenci falešně negativních výsledků při rentgenování bez sedace.

Klub posuzovatelů v ČR se plně ztotožňuje s výše uvedenými změnami v protokolu vyhodnocování DKK a poukazuje rovněž na nutnost zavedení nového mezinárodního protokolu o rtg vyšetření na DKK a DLK v České republice. Tento protokol bude předložen ke schválení na Sněmu KVL ČR v říjnu 2008.

V současné době v České republice zabezpečuje posuzování DKK a DLK 28 posuzovatelů- veterinárních lékařů, kteří úspěšně složili kvalifikační odbornou zkoušku z rentgenologie a ortopedie psa pod záštitou KVL ČR.

Všichni tito veterinární lékaři jsou schopni na vysoké odborné úrovni posuzovat všechna plemena zařazená do seznamu FCI. Chovatelský klub nebo chovatel se může obrátit, s žádostí o vyhodnocení na kteréhokoliv posuzovatele. Většina členů odvolací komise neposuzuje žádné plemeno pro zabezpečení maximální objektivity při odvolacím řízení. Jednotlivé chovatelské kluby si sami stanovují stupeň postižení DKK, který ještě splňuje podmínky uznání chovnosti daného plemene, a rovněž si stanovují počet smluvních posuzovatelů pro jednotlivá plemena. Některé kluby uznávají posouzení od všech posuzovatelů, některé mají smlouvu se 3 až 4 posuzovateli a některé kluby dávají přednost pouze jednomu posuzovateli pro jedno plemeno.

Závěr:

Vnitřní předpis Komory veterinárních lékařů České republiky o posuzování dědičných ortopedických vad u psů

vychází z protokolu FCI přijatého na konferenci v Dortmundu v roce 1991. V požadavcích na počet projekcí (DLK), popis rentgenogramu, evidenci a uchování rentgenových snímků jde dokonce nad rámec těchto předpisů.

Úroveň posuzování DKK v ČR je na srovnatelné odborné a technické úrovni s předpisy FCI, není ani přísnější ani benevolentnější, jak se mnozí chovatelé v ČR domnívají.

Literatura:

1. OFA homepage: www.offa.org.
2. FCI homepage: www.fci.be
3. BVA/KC homepage: www.bva.co.uk
4. Vnitřní předpis Komory veterinárních lékařů České republiky o postupu při posuzování dysplazie kyčelních kloubů u psů. In: Zák. č. 318/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 318/91 Sb, o Komoře veterinárních lékařů ČR

Adresa autora:

MVDr. Milan Snášil, CSc.

A-Z Veterinární klinika, Luční 62

616 00 Brno

e-mail: snasil@seznam.cz

INZERCE

Přijmu veterinárního lékaře(-ku) pro praxi malých zvířat ve Vsetíně. Kontakt: MVDr. Aleš Hruza, tel. 604522416, ahruza@seznam.cz

Veterinární klinika v Sušici přijme veterinárního lékaře/ku pro smíšenou praxi (možný i absolvent). Nástup možný ihned. Bližší informace na tel.: 602341169 nebo email: mvdzeleny@zoo-veterina.cz.

MVDr. Ladislav Novotný, Ph.D., MRCVS, privátní veterinární patolog, nabízí histopatologickou a cytopatologickou diagnostiku, více na www.vetpath.euweb.cz. nebo na telefonu 723 289 823.

Prodám vyvolávací automat na RTG snímky AFP Imaging Mini Med 90. Automat je plně funkční. Cena 15 000 + DPH. Bližší info – MVDr. Michal Čáp, tel. 603958689, info@veterina-info.cz

Veterinární klinika BONAVET v Mladé Boleslavi přijme do pracovního poměru absolventa/absolventku FVL VFU Brno. Nabízíme uvedení do praxe pod dohledem lékařů kliniky, požadujeme příjemné jednání s klienty a zájem o další vzdělávání. Více se o našem pracovišti můžete dozvědět na adrese www.bonavet.cz. Kontakt: info@bonavet.cz, 326 327 332, 739 661 909.

POZVÁNKA

na celoročníkový sjezd absolventů VŠV Brno – rok nástupu 1977

Termín srazu: od 26.9. do 28.9.2008, hlavní večer v sobotu

Místo srazu: Hálův Mlýn – údolí Bílého Potoka
za Veverskou Bitýškou

Ubytování a občerstvení zajištěno – **nutno nahlásit**
min. 14 před akcí !

Registrace on-line na webu: <http://www.mhvet.cz>, nebo poštou
na: MVDr. Libor Borkovec, Mečířova 2, 612 00,
e-mail: libor.borkovec@pfizer.com

Omlouváme se za chybně vložený obrázek ke článku Nazální mykózy psů – popis čtyř případů ve Veterinární klinice 2/2008 na str. 53.

Obr. 1 – Zevní nález: zevní nález u pacienta č. 1 (u ostatních nebyl nijak vyjádřen). Byl přítomen výtok z očí, eroze na kůži v okolí nozder a očí